

II. LINGVISTICĂ

UN TOPONIMIC DE ORIGINE SUD-SLAVĂ ORIENTALĂ ÎN BANAT — LIUBORAJDIA

Acad. EMIL PETROVICI

Toponimistul maghiar Elemér Moór, bazându-se pe unele nume de locuri de origine slavă din Banat, presupune că în această provincie au locuit în evul mediu, alături de români, și bulgari. Drept dovezi ale caracterului bulgar al vechiului grai slav din Banat i se par păstrarea nazalității în toponimicul *Dombó* și tratamentul *št* sau *št'* al grupului slav comun. **šč* în numele topic *Gradisthe* = *Garadystya*¹. Dar nazalitatea lui **q* (o nazal) s-a păstrat și în toponimice de altă origine decît bulgară², iar *št* (*št'*) pentru mai vechiul **šč* (<*sk + j sau o vocală anterioară) este și sîrbocroat³.

De asemenea și eu am susținut caracterul bulgar al toponimiei slave mai vechi din jumătatea estică a Banatului, bazîndu-mă pe toponimice cu nazalitatea păstrată (ca *Glimboca*, *Pîrtul Lindinii*) sau prezentînd *i* pentru vocala nazală **q* (*Mitnic* < **Mq̃tniki*) și a.⁴

În cazul că nume de locuri ca cele amintite au fost create de slavi care vorbeau un grai (sau graiuri) de tip sud-slav oriental (bulgar), atunci ar fi posibil ca în Banat să se găsească și toponimice slave cu *št*, *žd* pentru sl. com. **tj*, **kt'*, **dj*, tratament care deosebește graiurile sud-slave orientale de toate

¹ Elemér Moór, *Die slawischen Ortsnamen der Theisesebene*, în «Zeitschrift für Ortsnamenforschung», VI (1930), p. 138. Cele două nume de locuri amintite de cercetătorul maghiar, atestate în secolul al XV-lea, au dispărut. Primul a fost numele unei cetăți în fostul comitat Keve, în apropierea localității actuale din Banatul iugoslav *Dubovac* — al cărui nume continuă probabil pe cel vechi sub o formă sîrbească —, iar al doilea numele unui loc din apropierea satului Ghertenış, raion. Gătaia.

² Privitor la toponimicele slave cu nazalitatea păstrată vezi I. Kniezsa, *Ungarns Völkernamen im XI. Jahrhundert*, în «Archivum Europae Centro-Orientalis», IV, 1—3, 1938, p. 397 urm.

³ Pavle Ivić, *Die serbokroatischen Dialekte, ihre Struktur und Entwicklung*, I, Haga, 1958, p. 52, 62 și schița 10 de pe p. 63; Ivan Popović, *Geschichte der serbokroatischen Sprache*, Wiesbaden, 1960, p. 23 urm., 207, 445, 448, 453.

⁴ E. Petrovici, *Daco-slava*, în «Dacoromania», X, p. 235, 247 urm., 250 urm.; id., *Vestiges des parlers slaves remplacés par le roumain*, III, în «Balcenia», VIII (1945), p. 229 urm.